# JULIANE KOKOTT
# FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2010. január 28.[1]

## I – Bevezetés

1. A Bizottság a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló, 1991. december 12-i 91/676/EGK tanácsi irányelv[2] (a továbbiakban: a nitrátokról szóló irányelv) Luxemburg általi átültetését vitatja. Részletesebben a bizonyos időszakokban való trágyakijuttatási tilalmak hiányáról, a szervestrágyatároló-kapacitásról, a trágya meredek lejtésű területre való kijuttatásáról, valamint a trágyázási technikákról van szó.

2. Ez a jogvita mindazonáltal szokatlan annyiban, hogy a Bíróság már 2001. március 8-án határozott hasonló kifogások tárgyában.[3] Ezért meg kell vizsgálni, hogy e körülmény mennyiben képezi a kereset akadályát. Egy további eljárásjogi probléma abból fakad, hogy a Bizottság a keresetéhez két angol nyelvű szakvéleményt csatolt, az eljárás azonban francia nyelven folyik.

## II – Jogi háttér

3. A kereset elfogadhatósága szempontjából különösen az EK 228. cikk (módosítást követően jelenleg EUMSZ 260. cikk) releváns:

„(1) Ha a Bíróság megállapítja, hogy egy tagállam nem teljesítette az e szerződésből eredő valamely kötelezettségét, az adott államnak meg kell tennie a Bíróság ítéletében foglaltak teljesítéséhez szükséges intézkedéseket.

(2) Ha a Bizottság megítélése szerint az érintett tagállam nem tette meg ezeket az intézkedéseket, miután a tagállamnak lehetőséget biztosított észrevételei megtételére, indokolással ellátott véleményt ad, amelyben megjelöli, hogy az érintett tagállam mely pontokban nem tett eleget a Bíróság ítéletének.

1 – Eredeti nyelv: német.

2 – HL L 375., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 68. o., a Bizottságot az EK-Szerződés 251. cikkében említett eljárásnak megfelelően elfogadott jogi aktusokban megállapított végrehajtási hatásköreinek gyakorlása során segítő bizottságokkal kapcsolatos rendelkezéseknek az 1999/468/EK tanácsi határozathoz történő hozzáigazításáról szóló, 2003. szeptember 29-i 1882/2003/EK európai parlamenti és tanácsi rendelettel (HL L 284., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 4. kötet, 447. o.) módosított változat.

3 – A C-266/00. sz., Bizottság kontra Luxemburg ügyben 2001. március 8-án hozott ítélet (EBHT 2001., I-2073. o.).

Ha az érintett tagállam a Bizottság által meghatározott határidőn belül nem teszi meg a Bíróság ítéletében foglaltak teljesítéséhez szükséges intézkedéseket, a Bizottság a Bírósághoz fordulhat. Egyúttal meghatározza az érintett tagállam által fizetendő átalányösszeg vagy kényszerítő bírság összegét, amelyet az adott körülmények között megfelelőnek ítél.

Ha a Bíróság megállapítja, hogy az érintett tagállam nem tett eleget az ítéletében foglaltaknak, a tagállamot átalányösszeg vagy kényszerítő bírság fizetésére kötelezheti.

Ez az eljárás nem érinti a 227. cikket."

4. Érdemben a nitrátokról szóló irányelv átültetéséről van szó. Ennek célkitűzését az 1. cikk határozza meg:

„Ezen irányelv célja:

– a mezőgazdasági forrásokból származó nitrátok által okozott vagy indukált vízszennyezés csökkentése, és

– a további ilyen vízszennyezés megelőzése."

5. A jelen esetben a 2. cikk e)–g) pontjában foglalt fogalommeghatározások bírnak jelentőséggel:

„e) »trágya«: bármely, a növényzet növekedésének fokozása céljából talajra juttatott nitrogén- vagy nitrogénvegyület tartalmú anyag; beleértve a szerves trágyát, a halgazdasági hulladékokat és a települési szennyvíziszapot;

f) »műtrágya«: bármely, ipari eljárással előállított trágya;

g) »szerves trágya«: az állatállomány ürüléke, alom és állati ürülék keveréke, feldolgozott formában is."

6. Az 5. cikk (4) bekezdése a jelen ügyben vitatott cselekvési program tartalmát szabályozza:

„(4) A cselekvési programokat a megalkotásuktól számított négy éven belül végrehajtják, és azok a következő kötelező intézkedéseket tartalmazzák:

a) a III. melléklet intézkedései;

b) a tagállamok által a 4. cikknek megfelelően létrehozott helyes mezőgazdasági

gyakorlatra vonatkozó szabályzat(ok) ban előírt intézkedések, kivéve amelyek helyébe a III. melléklet intézkedései léptek.”

7. Részletesebben a II. és III. melléklet szerinti alábbi intézkedésekről van szó:

„II. melléklet

A helyes mezőgazdasági gyakorlat szabályzata(i)

A. A nitrátszennyezés csökkentését célul kitűző és a Közösségen belül a különböző térségek feltételeit számításba vevő helyes mezőgazdasági gyakorlat szabályzata(i)nak a következő tételeket lefedő rendelkezéseket kell tartalmaznia, amennyiben relevánsak:

1. trágya kijuttatására alkalmatlan időszakok;

2. trágya kijuttatása meredek lejtésű mezőgazdasági területre;

3. […];

4. […];

5. szervestrágya-tároló tartályok kapacitása és kialakítása, beleértve az annak megakadályozására tett intézkedéseket, hogy a szerves trágyát és a tárolt növényi anyagokból (pl. silótakarmány) származó szennyvizet tartalmazó folyadékok bevezetés vagy beszivárgás által a felszín alatti vízbe és felszíni vízbe kerülve vízszennyezést idézzenek elő;

6. a termőföldön történő alkalmazás eljárásai, beleértve mind a műtrágya, mind az állati trágya szétterítésének azt a gyakoriságát és egyenletességét, amely biztosítja a vízbe kerülő tápanyagveszteség elfogadható szinten tartását.

B. […]”

„III. melléklet

Az 5. cikk (4) bekezdésének a) pontjában meghatározott cselekvési programokba foglalandó intézkedések

1. Az intézkedések magukban foglalnak a következőkre vonatkozó intézkedéseket:

1. időszakok, amelyekben tiltott bizonyos trágyatípusok kijuttatása mezőgazdasági területekre;

2. szervestrágya-tároló tartályok kapacitása; ennek nagyobbnak kell lenni a leghosszabb tiltott kijuttatási időszak megkövetelte tárolókapacitásnál, kivéve ahol az arra hatáskörrel rendelkező hatóság felé bizonyítható, hogy bármekkora az aktuális tárolókapacitást meghaladó állati trágya mennyisége, az a környezetre ártalmatlan módon kerül ártalmatlanításra;

3. […]”

## III – A jogvita előzményei és a kereseti kérelmek

8. Luxemburg a nitrátokról szóló irányelvet először a szerves trágya mezőgazdasági célú felhasználásáról és a települési szennyvíziszapról szóló – módosított – 1990. április 14-i nagyhercegi rendelet módosításáról szóló 1994. szeptember 20-i nagyhercegi rendelettel [4] (a továbbiakban: 1994. évi nagyhercegi rendelet) ültette át.

9. A kötelezettségszegés megállapítása iránti első eljárás e szabályozást érintette. 2001. március 8-án a Bíróság megállapította, hogy Luxemburg – mivel nem léptette hatályba azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az ezen irányelv II. A. mellékletével és III. mellékletének 1.3. pontjával, valamint V. melléklete 4. pontjának e) alpontjával összefüggésben értelmezett 5. cikke (4) és (6) bekezdésének, valamint 10. cikke (1) bekezdésének megfeleljen – nem teljesítette a nitrátokról szóló irányelvből eredő kötelezettségeit. [5]

10. Luxemburg az 1994. évi nagyhercegi rendeletet még ezen első eljárás ideje alatt a nitrogéntartalmú trágya mezőgazdasági célú felhasználásáról szóló 2000. november 24-i nagyhercegi rendelettel [6] (a továbbiakban: 2000. évi nagyhercegi rendelet) váltotta fel.

11. 2006. december 15-én a Bizottság az EK 226. cikknek (módosítást követően jelenleg EUMSZ 258. cikk) megfelelően ismét felszólította Luxemburgot a nitrátokról szóló irányelv átültetésének hiányosságaival kapcsolatos észrevételek megtételére (felszólító levél). Mivel Luxemburg nem adott választ, a Bizottság 2007. június 29-én indokolással ellátott véleményt bocsátott ki, amelyben Luxemburgnak egy utolsó két hónapos határidőt adott az átültetéssel kapcsolatban általa tapasztalt hiányosságok megszüntetésére.

4 – Lásd a 3. lábjegyzetben hivatkozott ítélet 14. pontját. E rendeletet az 1994. évi luxemburgi *Memorial* A 1648. oldalán hirdették ki.

5 – A 3. lábjegyzetben hivatkozott ítélet.

6 – Memorial A 2000., 2856. o.

12. A Bizottság a 2008. május 29-i luxemburgi észrevételek nyomán néhányat ejtett e kifogások közül, a többit azonban fenntartotta. Ezért nyújtotta be 2008. december 2-án a jelen keresetet, és kérte, hogy

– a Bíróság állapítsa meg, hogy a Luxemburgi Nagyhercegség – mivel nem fogadta el azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy teljes egészében és pontosan megfeleljen a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló, 1991. december 12-i 91/676/EGK tanácsi irányelv 4. és 5. cikkének a II. A. melléklete (5) és (6) pontjával és a III. melléklete 1. pontjának (1) és (2) alpontjával összefüggésben – nem teljesítette az ezen irányelvből eredő kötelezettségeit;

– a Luxemburgi Nagyhercegséget kötelezze a költségek viselésére.

13. A Luxemburgi Nagyhercegség azt kéri, hogy a Bíróság a keresetet nyilvánítsa semmisnek vagy elfogadhatatlannak.

14. A 2009. december 2-i tárgyalás kapcsán a Bíróság felszólította a tagállamokat és az intézményeket, hogy a *ne bis in idem* elvének megsértése miatti elfogadhatatlanságra vonatkozó kifogással kapcsolatban tegyenek észrevételt. Luxemburgon és a Bizottságon kívül ezért Dánia, Németország, Görögország, Franciaország, Olaszország, Hollandia, Ausztria, Lengyelország, Finnország, Svédország, az Egyesült Királyság és a Parlament is részt vett e tárgyaláson.

## IV – Jogi értékelés

### A – *Az elfogadhatóságról*

15. Luxemburg a keresetet a nyelvi rendszer megsértése miatt semmisnek, másodlagosan pedig elfogadhatatlannak tartja. A kereset ezenfelül a *ne bis in idem* elvének, vagyis a kettős büntetés tilalmának megsértése miatt is elfogadhatatlan, mivel a Bíróság a jogalapok némelyikéről már határozott.

1. A nyelvi rendszerről

16. Luxemburg a nyelvi rendszerrel kapcsolatos kifogását arra alapítja, hogy a Bizottság a kereset mellékletei között két – francia fordítás nélküli – angol nyelvű tanulmányt is csatolt.

17. A jelen eljárás az eljárási szabályzat 29. cikke 2. §-a a) pontjának megfelelően francia nyelven folyik, mivel ez Luxemburg egyik hivatalos nyelve. A 29. cikk 3. §-ának első és második mondata értelmében ezért a beadványokat, valamint az azokhoz mellékelt iratokat és dokumentumokat ezen a nyelven kell benyújtani, és minden más nyelven megfogalmazott, benyújtott vagy mellékelt irathoz és dokumentumhoz csatolni kell azoknak az eljárás nyelvén készített fordítását is.

18. Az EK 226. cikk szerinti kereset ennélfogva alkalmasint elfogadhatatlan lenne, ha a Bizottság olyan nyelvet választ, amelyet e tagállam vonatkozásában nem használhat. A Bíróság nyelvi rendszere ugyanis különösen azt biztosítja, hogy a tagállamok a kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárásokban csak hivatalos nyelveik egyikén legyenek perelhetők. Ez megkönnyíti számukra a védekezést.

19. A jelen esetben a keresetet teljes egészében francia nyelven szövegezték meg. Luxemburg ezért a Bizottság valamennyi kifogását képes volt akadálytalanul megismerni. Így a kereset – Luxemburg véleményével ellentétben – a nyelvi rendszer megsértése miatt nem lehet teljes egészében elfogadhatatlan.

20. Mindazonáltal a két angol nyelven megszövegezett dokumentum benyújtása elfogadhatatlannak bizonyulhat. A Bizottság azonban e tekintetben helyesen hivatkozik az eljárási szabályzat 29. cikke 3. §-ának harmadik albekezdésére. Ennek értelmében nagy terjedelmű iratok és dokumentumok (angolul: *documents,* franciául: *pièces et documents)* esetében azonban a fordítás kivonatokra korlátozódhat. A jelen esetben ez történt, mivel a Bizottság a véleménye szerint releváns részleteket a keresetlevélben francia nyelven idézte.

21. Arra az esetre, ha ezen iratok és dokumentumok átfogó figyelembevétele tűnne szükségesnek, az eljárási szabályzat 29. cikke 3. §-a harmadik albekezdésének második mondata előírja, hogy a Bíróság – hivatalból vagy a fél kérelmére – bármikor részletesebb vagy teljes fordítást követelhet meg. A jelen esetben erre is sor került, miután Luxemburg kifogásolta a fordítás hiányát.

22. Luxemburg számára a védekezés mindazonáltal legalább annyiban nehezebbé vált, hogy az ellenkérelem benyújtására nyitva álló határidő lejártának időpontjában még nem állt rendelkezésre fordítás. Luxemburg azonban ezt a hátrányt a határidő meghosszabbítása iránti – az eljárási szabályzat 40. cikkének 2. §-a szerinti – kérelemmel kiküszöbölhette volna.

23. Luxemburg egyébiránt az elfogadhatóságot érintő kételyeit az eljárási szabályzat 91. cikkének 1. §-a szerint egy külön beadvánnyal közbenső kérdés tárgyává tehette volna. E közbenső kérdéshez kapcsolódva adott esetben ismét alkalma nyílt volna arra, hogy az ügy érdemében nyilatkozzon. [7]

24. Az, hogy Luxemburg elmulasztotta e védekezése körüli nehézségek kiküszöbölésére alkalmas lehetőség kiaknázását, nem járhat azzal, hogy az eljárási szabályzattal összhangban a jogvitába vont dokumentumokat az iratok közül elfogadhatatlanként eltávolítsák.

7 – A C-197/09. RX-II. sz., M kontra EMEA ügyben 2009. december 17-én hozott ítélet (EBHT 2009., I-12033. o.) 48. és azt követő pontjai.

25. Így a Luxemburg által a nyelvi rendszerre alapított kifogást teljes egészében el kell utasítani.

2. A 2001. március 8-án hozott ítélet következményeiről

26. Luxemburg továbbá azon az álláspontonvan, hogy a kereset a *ne bis in idem* elvének (a kettős büntetés tilalma) megsértése miatt elfogadhatatlan, mivel 2001. március 8-án a Bíróság részben már határozott a jelen eljárás tárgyát képező jogalapokról. A Bizottság ezért legfeljebb az EK 228. cikk (2) bekezdése szerinti eljárást veheti igénybe, de nem folytathat az EK 226. cikk szerinti eljárást.

27. Véleményem szerint e kifogások nem fogadhatók el. A *ne bis in idem* elve a kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárásokban nem alkalmazható (ezzel kapcsolatban lásd az a) pontot). A 2001. március 8-án hozott ítélet jogereje ugyan elvben útjában állhatna egy újabb kereset benyújtásának, a Bizottság jogalapjai azonban nem érintik a Bíróság jogerős megállapításait (ezzel kapcsolatban lásd a b) pontot). Végezetül a Bizottságnak az EK 226. cikk szerinti eljárás helyett sem kell az EK 228. cikk (2) bekezdése szerinti eljárást lefolytatnia (ezzel kapcsolatban lásd a c) pontot).

a) A ne bis in idem elvéről

28. A *ne bis in idem* elve tiltja ugyanazon személlyel szemben egy alkalomnál többször szankció alkalmazását [8] és e személy büntetőeljárás alá vonását ugyanazon jogellenes magatartás miatt ugyanazon jogi tárgy védelmében. [9] A Bíróság már foglalkozott a kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárásokban felmerült hasonló kifogásokkal, és azokat minden esetben azzal az indokkal utasította el, hogy nem ugyanarról az ügyről van szó. [10] Arról azonban kifejezetten sohasem határozott, hogy ezen elv alkalmazandó-e egyáltalán a kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárásokra. [11]

29. Különböző tagállamok azt az álláspontot képviselik, hogy a *ne bis in idem* elvét az EK 226. cikk szerinti kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárásokra nem kell alkalmazni. Ennek eredménye nem szankció, hanem csak egy objektív megállapítás. [12]

30. Ezzel szemben különösen Lengyelország hangsúlyozta, hogy az EK 226. cikk szerinti kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárás egységet képez az EK 228. cikk szerinti végrehajtás iránti eljárással. Az EK 228. cikk (2) bekezdése szerinti kényszerítő bírságot és átalányösszeget a Bíróság olyan szankcióként jellemezte, amelyre a *ne bis in idem* elve főszabály szerint alkalmazandó. [13]

31. Nem vagyok meggyőződve arról, hogy a *ne bis in idem* elvét a kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárás bármely szakaszára is alkalmazni kell.

32. Az mind az Európai Unió alapjogi chartájának 50. cikke, mind az EJEE 7. kiegészítő jegyzőkönyvének [14] 4. cikke alapján a büntetőeljárásra vonatkozik, amelybe a szabálysértési jogot – például a versenyjogi szankció

8 – A C-204/00. P., C-205/00. P., C-211/00. P., C-213/00. P., C-217/00. P. és C-219/00. P. sz., Aalborg Portland és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2004. január 7-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-123. o.) 338. pontja, valamint a C-101/07. P. és C-110/07. P. sz., Coop de France Bétail et Viande kontra Bizottság egyesített ügyekben 2008. december 18-án hozott ítélet (EBHT 2008., I-10193. o.) 127. pontja.

9 – Lásd az Európai Unió alapjogi chartájának 50. cikkét, a C-238/99. P., C-244/99. P., C-245/99. P., C-247/99. P., C-250/99. P–C-252/99. P. és C-254/99. P. sz., Limburgse Vinyl Maatschappij és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2002. október 15-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-8375. o.) 59. pontját és a C-296/08. PPU. sz. Santesteban Goicoechea-ügyben 2008. augusztus 6-án ismertetett állásfoglalásom (EBHT 2008., I-6307. o.) 53. pontját.

10 – A C-127/99. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 2001. november 8-án hozott ítélet (EBHT 2001., I-8305. o.) 27. és azt követő pontjai; a C-337/05. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 2008. április 8-án hozott ítélet (EBHT 2008., I-2173. o.) 25. pontja és a C-157/06. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 2008. október 2-án hozott ítélet (EBHT 2008., I-7313. o.) 19. pontja; hasonló értelemben Geelhoed főtanácsnok C-127/99. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 2001. május 31-én ismertetett indítványának (EBHT 2001., I-8305. o.) 46. pontja és C-212/03. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 2004. október 21-én ismertetett indítványának (EBHT 2005., I-4213. o.) 23. pontja, valamint Mazák főtanácsnok C-337/05. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 2007. július 10-én ismertetett indítványának (EBHT 2008., I-2173. o.) 32. pontja.

11 – A C-416/02. sz., Bizottság kontra Spanyolország ügyben 2005. szeptember 8-án hozott ítélet (EBHT 2005., I-7487. o.) 65. pontja e kérdést kifejezetten nyitva hagyta.

12 – Ugyanilyen értelemben Stix-Hackl főtanácsnok C-416/02. sz., Bizottság kontra Spanyolország ügyben 2005. május 12-én ismertetett indítványának (EBHT 2005., I-7487. o.) 155. pontja.

13 – A C-304/02. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 2005. július 12-én hozott ítélet (EBHT 2005., I-6263. o.) 84. pontja.

14 – A 11. számú jegyzőkönyvvel módosított, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény 7. számú jegyzőkönyve, Strasbourg 1984., European Treaty Series 117 sz. E jegyzőkönyvet eddig 23 tagállam ratifikálta, Belgium, Németország, Hollandia, és az Egyesült Királyság viszont nem.

kiszabására irányuló eljárást – is beleérthetjük.[15] A Benelux Gazdasági Unió államai, a Németországi Szövetségi Köztársaság és a Francia Köztársaság kormányai között a közös határaikon történő ellenőrzések fokozatos megszüntetéséről szóló, 1985. június 14-i Schengeni Megállapodás végrehajtásáról szóló egyezmény 54. cikkének célja szintén az unió polgárainak védelme attól, hogy ugyanazon cselekmény miatt újabb büntetőeljárást indítsanak ellenük egy másik részes államban.[16]

33. Az EK 228. cikk (2) bekezdésében szabályozott eljárás ellenben az ítéletek végrehajtására irányuló külön eljárás, más szóval egy végrehajtási eljárás.[17] Az ítélet végrehajtására szolgáló szankciók más természetűek, mint a büntető célú szankciók. Kétszeresen ugyan nem lehet végrehajtást vezetni, de a kényszerítő intézkedések ismételhetők, ha ez szükséges a szóban forgó okirat végrehajtásához.

34. A végrehajtási intézkedések legfontosabb korlátja az arányosság elve.[18] Ezen elv általános követelményeivel[19] összhangban a végrehajtást szolgáló intézkedések – ideértve azok ismétlését is – nem léphetnek túl azon, ami alkalmas és szükséges az első ítélet végrehajtásához, így amikor több alkalmas intézkedés közül lehet választani, a legkevésbé kényszerítőt kell igénybe venni, és az okozott hátrányok nem lehetnek aránytalanok az elérni kívánt célokhoz képest.

35. Még ha a végrehajtást szolgáló szankciókat – velem egyet nem értve – a *ne bis in idem* elve alá is vetik, túlzás lenne azt minden olyan ítéletre alkalmazni, amelynek végrehajtása során szankciókat lehet igénybe venni. Ebben az esetben ugyanis ez az elv például minden olyan polgári jogi ítéletre is kiterjedne, amely bizonyos cselekmények elvégzésére vagy azok mellőzésére vonatkozó kötelezettségeket állapít meg.

36. Végezetül e kérdések a jelen esetben mindazonáltal másodlagos jelentőséggel bírnak, mivel a 2001. március 8-án hozott ítélet jogereje a *ne bis in idem* elvéhez hasonló korlátozó hatást fejt ki.

15 – Lásd Ruiz-Jarabo Colomer főtanácsnok C-55/07. és C-56/07. sz., Michaeler és Subito GmbH egyesített ügyekben 2008. január 24-én ismertetett indítványának (EBHT 2008., I-3135. o.) 56. pontját.

16 – A C-467/04. sz., Gasparini és társai ügyben 2006. szeptember 28-án hozott ítélet (EBHT 2006., I-9199. o.) 27. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

17 – A 13. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ügyben hozott ítélet 92. pontja és a C-457/07. sz., Bizottság kontra Portugália ügyben 2009. szeptember 10-én hozott ítélet (EBHT 2009., I-8091. o.) 47. pontja.

18 – Az EK 228. cikk (2) bekezdése szerinti eljárással kapcsolatban lásd a C-387/97. sz., Bizottság kontra Görögország ügyben 2000. július 4-én hozott ítélet (EBHT 2000., I-5047. o.) 90. pontját és a C-278/01. sz., Bizottság kontra Spanyolország ügyben 2003. november 25-én hozott ítélet (EBHT 2003., I-14141. o.) 41. és 49. pontját.

19 – Lásd például a 265/87. sz. Schräder-ügyben 1989. július 11-én hozott ítélet (EBHT 1989., 2237. o.) 21. pontját; a C-331/88. sz., Fedesa és társai ügyben 1990. november 13-án hozott ítélet (EBHT 1990., I-4023. o.) 13. pontját; a C-189/01. sz., Jippes és társai ügyben 2001. július 12-én hozott ítélet (EBHT 2001., I-5689. o.) 81. pontját; a C-174/05. sz., Zuid-Hollandse Milieufederatie és Natuur en Milieu ügyben 2006. március 9-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-2443. o.) 28. pontját és a C-45/05. sz. Maatschap Schonewille-Prins ügyben 2007. május 24-én hozott ítélet (EBHT 2007., I-3997. o.) 45. pontját.

b) A jogerőről

37. A jogerő elve mind a jog, mind a jogviszonyok stabilitását, illetve az igazságszolgáltatás megfelelő működését biztosítja. Fontos, hogy ne lehessen többé vita tárgyává tenni azokat a bírósági határozatokat, amelyek a rendelkezésre álló jogorvoslatok kimerülését, illetve az azok előterjesztésére nyitva álló határidők elteltét követően jogerőre emelkedtek. [20] Ezért a kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárásban hozott ítélet jogereje azokhoz a ténybeli és jogi kérdésekhez kapcsolódik, amelyeket az első ítélet ténylegesen vagy szükségszerűen eldöntött. [21]

38. Az ítélet jogereje így útjában áll egy új kereset benyújtásának, amennyiben fennáll a veszélye annak, hogy a Bíróság az új határozattal a korábbi ítélet ténybeli és jogi megállapításainak ellentmond. E tekintetben nemcsak a rendelkező rész, hanem az ítélet indokolása is releváns, amely a rendelkező rész szükséges alátámasztását alkotja, és ennélfogva elválaszthatatlan tőle. [22]

39. Az ellentmondás veszélye már azáltal is kizárható, hogy a nitrátokról szóló irányelv megsértését különböző időpontokban vizsgálják. A 2001. március 8-án hozott ítélet tárgya az a kérdés volt, hogy 2000. február 26-án átültette-e Luxemburg a nitrátokról szóló irányelv rendelkezéseit, [23] míg jelen esetben a 2007. augusztus 29-ig történő átültetésről van szó. A megállapításnak, hogy Luxemburg a nitrátokról szóló irányelvet 2000-ben megsértette, az a megállapítás, hogy e tagállam az irányelvet 2007-ben nem sértette meg, nem mondhatna ellent. A jog stabilitása szempontjából azonban nem lenne előnyös, ha egy már megállapított jogsértés jogellenessége ismét vita tárgyát képezné, csak mert az továbbra is fennáll.

40. Ugyanez vonatkozik arra a puszta körülményre is, hogy az 1994. évi nagyhercegi rendeletet időközben a 2000. évi nagyhercegi rendelet váltotta fel. Az új nemzeti szabályozások tárgyában folytatandó újbóli eljárásnak a jogerő még mindig akadályát képezi, ha

20 – A C-224/01. sz. Köbler-ügyben 2003. szeptember 30-án hozott ítélet (EBHT 2003., I-10239. o.) 38. pontja, a C-234/04. sz. Kapferer-ügyben 2006. március 16-án hozott ítélet (EBHT 2006., I-2585. o.) 20. pontja és a C-2/08. sz. Fallimento Olimpiclub ügyben 2009. szeptember 3-án hozott ítélet (EBHT 2009., I-7501. o.) 22. pontja.

21 – A C-281/89. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 1991. február 19-én hozott ítélet EBHT 1991., I-347. o.) 14. pontja, a 9. lábjegyzetben hivatkozott Limburgse Vinyl Maatschappij és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 44. pontja és a C-462/05. sz., Bizottság kontra Portugália ügyben 2008. június 12-én hozott ítélet (EBHT 2008., I-4183. o.) 23. pontja. A német fordítás a „szóban forgó bírósági határozat tárgyára" utal, a francia nyelvű eredeti változat mindazonáltal az „eldöntött" (tranchés) kérdéseket veszi alapul.

22 – A 97/86., 193/86., 99/86. és 215/86. sz., Asteris és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 1988. április 26-án hozott ítélet (EBHT 1988., 2181. o.) 27. pontja, a C-442/03. P. és C-471/03. P. sz., P & O European Ferries (Vizcaya) és Diputación Foral de Vizcaya kontra Bizottság egyesített ügyekben 2006. június 1-jén hozott ítélet (EBHT 2006., I-4845. o.) 44. és 47. pontja, valamint a C-308/07. P. sz., Gorostiaga Atxalandabaso kontra Parlament ügyben 2009. február 19-én hozott ítélet (EBHT 2009., I-1059. o.) 57. pontja. Lásd a C-440/07. P. sz., Bizottság kontra Schneider Electric ügyben 2009. július 16-án hozott ítélet (EBHT 2009., I-6413. o.) 113. és azt követő pontját. A *ne bis in idem* elvéhez kapcsolódóan hasonló értelemben a 10. lábjegyzetben hivatkozott C-127/99. sz. ügyben hozott ítélet 28. pontja.

23 – Az indokolással ellátott kiegészítő vélemény határidejének lejártával kapcsolatban lásd a 3. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Luxemburg ügyben hozott ítélet 18. pontját.

ezen új szabályozások az átültető rendelkezések lényegén nem változtattak. [24]

41. A Bizottság kifogásait ezért a jelen eljárásban részletesen meg kell vizsgálni abból a szempontból, hogy azok tárgyában a 2001. március 8-án hozott ítéletben született-e már döntés. E tekintetben a Bizottság két kifogása jön számításba, nevezetesen az első jogalap első része és a harmadik jogalap.

Az első jogalap első részéről

42. Az első jogalap első részével a Bizottság azt kifogásolja, hogy nem állnak fenn a bizonyos időszakokban való műtrágya-kijuttatásra vonatkozó tilalmak. Luxemburg úgy véli, hogy e kifogást felöleli a 2001. március 8-án hozott ítélet első jogalapja.

43. A Bíróság a 2001. március 8-án hozott ítéletben a műtrágya vonatkozásában az első jogalap körében megállapította, hogy az 1994. évi nagyhercegi rendelet csak a szerves trágya mezőgazdasági célú felhasználását szabályozta, holott az irányelvben meghatározott kötelezettségek a nitrátokról szóló irányelv 2. cikkének f) pontja szerint a műtrágyára is vonatkoznak. [25]

44. A bizonyos időszakokban való trágyakijuttatási tilalmakat a nitrátokról szóló irányelv 5. cikke (4) bekezdésének a) pontja és III. melléklete 1. pontjának 1. alpontja szabályozza. E rendelkezések nem képezték a 2001. március 8-án hozott ítélet tárgyát.

45. Így a Bíróság anélkül állapíthatná meg vagy utasíthatná el az ilyen műtrágyára vonatkozó tilalmak szükségességét, hogy a 2001. március 8-án hozott ítélettel ellentmondásba keveredne. Következésképpen a Bizottság e kifogására nem terjed ki a korábbi ítélet jogereje. [26]

A harmadik jogalapról

46. A harmadik jogalappal a Bizottság a jelen eljárásban azt kifogásolja, hogy nincsenek a műtrágya meredek lejtésű területre való kijuttatására vonatkozó szabályok. Luxemburg véleménye szerint a 2001. március 8-án hozott ítéletben már e jogalap tárgyában is

24 – A kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárások tárgyával kapcsolatban lásd a C-105/91. sz., Bizottság kontra Görögország ügyben 1992. november 17-én hozott ítélet (EBHT 1992., I-5871. o.) 13. pontját; a C-417/02. sz., Bizottság kontra Görögország ügyben 2004. szeptember 9-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-7973. o.) 17. pontját és a C-221/03. sz., Bizottság kontra Belgium ügyben 2005. szeptember 22-én hozott ítélet (EBHT 2005., I-8307. o.) 39. pontját, valamint az Unió azonos tartalmú új rendelkezéseinek esete kapcsán a C-365/97. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 1999. november 9-én hozott ítélet (EBHT 1999., I-7773. o.) 36. pontját és a C-33/04. sz., Bizottság kontra Luxemburg ügyben 2005. december 8-án hozott ítélet (EBHT 2005., I-10629. o.) 49. pontját.

25 – A 3. lábjegyzetben hivatkozott ítélet 29. pontja.

26 – A *ne bis in idem* elvével kapcsolatban lásd a 10. lábjegyzetben hivatkozott C-127/99. sz. ügyben hozott ítélet 29. pontját.

született döntés, mégpedig a második jogalap tárgyalása körében.

47. A trágya meredek lejtésű területre való kijuttatását a tagállamoknak a nitrátokról szóló irányelv 5. cikke (4) bekezdésének a) pontja és III. melléklete 1. pontjának 3. a) alpontja, valamint 5. cikke (4) bekezdésének b) pontja és II. A. mellékletének 2. pontja alapján kell szabályozniuk. A 2001. március 8-án hozott ítéletben a Bíróság nem tartotta kielégítőnek, hogy Luxemburg a trágya meredek lejtésű mezőgazdasági területre való kijuttatásának feltételeit nem az éghajlati jellemzőktől függetlenül szabályozta. [27]

48. Eltérően attól, ahogy azt a 2001. március 8-án hozott ítélet olvasása közben feltételezhetnénk, az 1994. évi nagyhercegi rendelet mindazonáltal egyáltalán nem tartalmaz a trágya lejtős területre való kijuttatására vonatkozó szabályozást. Az éghajlati jellemzőkre történő utalás más – a lejtős és a sík területeket egyaránt érintő – kijuttatási szabályokra vonatkozott.

49. A Bíróság tehát a trágya lejtős területre való kijuttatására vonatkozó szabályok teljes hiányát kifogásolta.

27 – A 3. lábjegyzetben hivatkozott ítélet 33. pontja.

50. Ellenben azt, hogy ilyen szabályokra kifejezetten a műtrágya tekintetében is szükség van-e, nem tárgyalta. A Bíróság így a jelen eljárásban anélkül állapíthatná meg vagy utasíthatná el, hogy Luxemburgnak szabályoznia kell a műtrágya lejtős területre való kijuttatását, hogy ellentmondana a 2001. március 8-án hozott ítéletnek.

51. A korábbi ítélet jogerejével tehát a jelen kereset e pontja sem áll ellentétben.

c) Az EK 228. cikkről

52. Végezetül azt a luxemburgi érvet kell megvizsgálni, hogy a Bizottságnak a keresetet a már a 2001. március 8-án hozott ítélet által felölelt pontok tekintetében az EK 228. cikkre kellett volna alapítania.

53. Az EK 228. cikk (1) bekezdése értelmében a tagállamoknak meg kell tenniük az EK 226. cikk alapján hozott ítéletben foglaltak teljesítéséhez szükséges intézkedéseket. Ha erre nem kerül sor, a Bizottság az EK 228. cikk (2) bekezdése értelmében a pert

megelőző új eljárást [28] követően a Bírósághoz fordulhat. Ha a Bíróság megállapítja, hogy az érintett tagállam nem tett eleget az ítéletében foglaltaknak, a tagállamot átalányösszeg vagy kényszerítő bírság fizetésére kötelezheti.

54. Luxemburg kifogása akkor fogadható el, ha két feltétel teljesül, nevezetesen ha – *először* – az EK 228. cikk szerinti eljárásra egyáltalán lehetőség van, és ha – *másodszor* – e lehetőség az EK 226. cikk szerinti kereset akadályát képezi.

Az EK 228. cikk szerinti eljárás lehetőségéről

55. Az akadályt képező jogerő vizsgálatának eredménye első pillantásra az EK 228. cikke szerinti eljárás lehetősége ellen szól. Mivel az EK 228. cikk (2) bekezdése szerinti eljárást a Bíróság ítéleteinek végrehajtására irányuló külön eljárásnak kell tekinteni, annak keretében csak azokat a tagállami kötelezettségszegéseket lehet kezelni, amelyeket a Bíróság az EK 226. cikk alapján megalapozottnak talált. [29] Ha a korábbi ítélet jogerejével nem áll ellentétben az új kereset valamely jogalapja, akkor feltehető, hogy az a korábbi ítélet átültetését sem érintheti.

56. Az ítélet jogereje és az EK 228. cikk szerinti végrehajtása mindazonáltal eltérő célokat szolgál. Az EK 228. cikk alkalmazása nem attól függ, hogy bizonyos jogalapok megalapozzák-e a veszélyét annak, hogy a Bíróság a korábbi ítélettel ellentétesen határoz, hanem attól, hogy a tagállam megtette-e az EK 226. cikk alapján kötelezettségszegést megállapító ítélet teljesítéséhez szükséges intézkedéseket. Annak eldöntése azonban, hogy melyek a szükséges intézkedések, nem tárgya az EK 226. cikk szerinti első ítéletnek. [30] A korábbi ítélet jogereje ezért semmiképpen sem állhat útjában az arról folytatandó vitának, hogy a tagállam megtette-e a megfelelő intézkedéseket. Más szóval: az EK 228. cikk szerinti

28 – Az EUMSZ 260. cikk (2) bekezdése e pert megelőző eljárást lerövidíti: az indokolással ellátott véleményre már nincs szükség.

29 – A 17. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítélet.

30 – A C-503/04. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 2007. július 18-án hozott ítélet (EBHT 2007., I-6153. o.) 15. pontja.

eljárás természetszerűen más jogi és ténybeli kérdéseket érint, mint az EK 226. cikk szerinti megelőző eljárás.

57. Az EK 228. cikk (1) bekezdése szerinti első ítéletből eredő kötelezettségek terjedelmét itt részletesen nem kell vizsgálni. A Bíróság mindenesetre megvizsgált új tagállami rendelkezéseket abból a szempontból, hogy azok az első ítéletet teljesen átültetik-e [31] vagy hogy akadályozzák-e a teljes átültetést azáltal, hogy a kötelezettségszegést más módon tartják fenn. [32] Az irányelv átültetésének elmaradása tárgyában hozott első ítélettel az EK 228. cikk (1) bekezdése értelmében különösen az is ellentétes, ha az átültetésre ezt követően elfogadott intézkedések nem teljes körűek. [33] A nem teljes átültetésre vonatkozó kifogást ugyanis főszabály szerint magában foglalja az átültetés elmaradására vonatkozó kifogás. [34]

58. A jelen eset az első ítélet nem teljes átültetésére vonatkozó kifogást érinti. A Bíróság a 2001. március 8-án hozott ítéletben megállapította, hogy Luxemburg a nitrátokról szóló irányelvből eredő kötelezettségeket a műtrágya tekintetében egyáltalán nem ültette át. [35] A Bizottság immár azt kifogásolja, hogy Luxemburg az ezen irányelvből eredő két különleges kötelezettséget nem ültetett át a műtrágya tekintetében.

31 – A 281/83. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 1985. október 15-én hozott ítélet (EBHT 1985., 3397. o.). Ebben az esetben az ecet forgalmazására vonatkozó szabályokról volt szó. A 193/80. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 1981. december 9-én hozott első ítélet (EBHT 1981., 3019. o.) szerint Olaszország megsértette az áruk szabad mozgását azáltal, hogy megtiltotta a mezőgazdasági eredetű, nem a bor ecetes erjesztése során nyert ecet forgalomba hozatalát és behozatalát, és az „ecet" megjelölést a „borecetnek" tartotta fenn. A második ítélet csak az „ecet" megjelölés „borecetnek" történő fenntartását érintette, amit az első ítélet átültetését szolgáló rendelkezések tartalmaztak. Ebben az értelemben lásd a C-177/04. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 2006. március 14-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-2461. o.) 36. pontját és a C-119/04. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 2006. július 18-án hozott ítélet (EBHT 2006., I-6885. o.) 28–32. pontját is.

32 – A 324/82. sz., Bizottság kontra Belgium ügyben 1984. április 10-én hozott ítélet (EBHT 1984., 1861. o.) szerint összegyeztethetetlen volt a hatodik irányelvvel, hogy az autókat terhelő hozzáadottérték-adót a tényleges vételárra tekintet nélkül a katalógusárra vetették ki. Belgium erre tekintettel kiigazította a hozzáadottérték-adóra vonatkozó rendelkezéseket, és a regisztrációs adóról szóló rendelkezéseket fogadott el, amelyek eredményeként a hozzáadottérték-adó csökkenését a regisztrációs adó ellensúlyozta. A 391/85. sz., Bizottság kontra Belgium ügyben 1988. február 4-én hozott ítélet (EBHT 1988., 579. o.) szerint ez az eljárás ellentétes volt az első ítélettel.

33 – Lásd a 30/81–34/81. sz., Bizottság kontra Olaszország egyesített ügyekben 1981. december 17-én hozott ítéletet (EBHT 1981., 3379. o.) és a C-366/89. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 1993. augusztus 2-án hozott ítéletet (EBHT 1993., I-4201. o.) a hulladékolajok ártalmatlanításáról szóló 75/439/EGK irányelv átültetésével összefüggésben; a 322/86. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 1988. július 12-én hozott ítéletet (EBHT 1988., 3995. o.) és a C-291/93. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 1994. március 9-én hozott ítéletet (EBHT 1994., I-859. o.) a halak életének megóvása érdekében védelmet vagy javítást igénylő édesvizek minőségéről szóló, 1978. július 18-i 78/659/EGK tanácsi irányelv átültetésével összefüggésben, valamint az 1/86. sz., Bizottság kontra Belgium ügyben 1987. június 17-én hozott ítéletet (EBHT 1987., 2797. o.) és a C-174/91. sz., Bizottság kontra Belgium ügyben 1993. május 5-én hozott ítéletet (EBHT 1993., I-2275. o.) a felszín alatti vizek egyes veszélyes anyagok okozta szennyezés elleni védelméről szóló, 1979. december 17-i 80/68/EGK tanácsi irányelv Vallónia tartománybeli átültetésével összefüggésben.

34 – A C-456/03. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 2005. június 16-án hozott ítélet (EBHT 2005., I-5335. o.) 40. pontja és a C-427/07. sz., Bizottság kontra Írország ügyben 2009. január 15-én ismertetett indítványom (EBHT 2009., I-6277. o.) 42. pontja. Ugyanebben az értelemben az EK 228. cikk (2) bekezdése szerinti eljárás sajátos helyzetével kapcsolatban lásd a 31. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ügyben hozott ítélet 38. pontját.

35 – A 3. lábjegyzetben hivatkozott ítélet 29. pontja.

59. Igaz, e különleges kötelezettségeket a 2001. március 8-án hozott ítélet vagy egyáltalán nem, vagy mindenesetre nem kifejezetten a műtrágya tekintetében tárgyalta. Ha azonban azok a műtrágyára vonatkoznak, akkor részét képzeték annak a megállapításnak, amely szerint a nitrátokról szóló irányelv műtrágyára vonatkozó követelményeit egyáltalán nem ültették át.

60. A Bizottságnak tehát lehetősége lett volna arra, hogy az első jogalap harmadik része és a harmadik jogalap vonatkozásában az EK 228. cikk (2) bekezdése szerinti eljárást indítson.

Az EK 228. cikk (2) bekezdésének korlátozó hatásáról

61. Azt kell tehát megvizsgálni, hogy az EK 228. cikk (2) bekezdése szerinti kereset benyújtásának lehetősége útjában áll-e az EK 226. cikk szerinti kereset benyújtásának. Két támpont utal e korlátozó hatás létére: először, a Bizottság köteles lehet arra, hogy az EK 228. cikk szerinti eljárást folytasson le. Másodszor, az EK 228. cikk (2) bekezdése *lex specialis* lehet az EK 226. cikkéhez képest.

62. Különösen Fennelly főtanácsnok vezette le az EK 228. cikk (2) bekezdésének szövegéből, hogy a Bizottságnak le kell folytatnia az e rendelkezés szerinti eljárást, ha az első ítéletet nem teljesen ültették át, [36] mivel e rendelkezés a pert megelőző eljárás tekintetében kötelező módon fogalmaz:

„Ha a Bizottság megítélése szerint az érintett tagállam nem tette meg ezeket az [első ítélet átültetését szolgáló] [37] intézkedéseket, miután a tagállamnak lehetőséget biztosított észrevételei megtételére, indokolással ellátott véleményt ad."

63. E szöveg mindazonáltal gyakorlatilag megfelel az EK 226. cikk első mondatának, amely a pert megelőző eljárás megindítását az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Bizottság diszkrecionális jogkörébe utalja. [38] A Bizottságot a keresetindítás vonatkozásában már az EK 226. cikk második mondatának szövege alapján megillető diszkrecionális jogkört ez a pert megelőző eljárásra is kiterjeszti. E pert megelőző eljárásnak gyakorlatilag nem sok értelme lenne, ha a Bizottság kezdettől fogva nem kíván keresetet indítani.

36 – A C-334/94. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 1995. november 16-án ismertetett főtanácsnoki indítvány (EBHT 1996., I-1307. o.) 13. pontja.

37 – A szerző kiegészítése.

38 – Lásd például a 247/87. sz., Star Fruit kontra Bizottság ügyben 1989. február 14-én hozott ítélet (EBHT 1989., 291. o.) 11. pontját, a C-87/89. sz., Sonito és társai kontra Bizottság ügyben 1990. május 17-én hozott ítélet (EBHT 1990., I-1981. o.) 6. és azt követő pontját, valamint a C-445/06. sz. Danske Slagterier ügyben 2009. március 24-én hozott ítélet (EBHT 2009., I-2119. o.) 44. pontját.

64. A Bíróság számára elsősorban a kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárás természete (léconomie) a mérvadó a Bizottság diszkrecionális jogkörének megalapozása szempontjából. [39] Ennek az eljárásnak nem az a célja, hogy a szerződések és a másodlagos jog minden egyes megsértését megállapítsa, hanem e szabályok valamennyi tagállamban egységes hatályának előmozdításához kell hozzájárulnia. Különösen a pert megelőző eljárásnak kell lehetőséget adnia a tagállamnak az EK-Szerződés követelményeinek való önkéntes megfelelésre, vagy adott esetben alkalmat biztosítania álláspontjának indokolására. [40] Ebből fejlődött ki az a gondolat, hogy a Bizottság és a tagállam a kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárás során arról „tárgyalnak", hogy a tagállam miként felelhet meg önként az EK-Szerződés követelményeinek, vagy adott esetben miként indokolhatja álláspontját. [41]

65. A 226. cikk kötelező megfogalmazása ezért a Bizottságot nem kötelezi arra, hogy bizonyos feltételek mellett eljárást indítson, hanem csak arra, hogy az előírt eljárási lépéseket a kereset benyújtása előtt elvégezze.

66. Az EK 228. cikk (2) bekezdésére már csak a hasonló megfogalmazás miatt is ugyanaz vonatkozik, mint az EK 226. cikkre. [42] A Bizottság tehát nem köteles az EK 228. cikk szerinti eljárást megindítani, ha megítélése szerint a tagállam nem tett meg a Bíróság ítéletében foglaltak teljesítéséhez szükséges minden intézkedést.

67. Az EK 228. cikk (2) bekezdése mindazonáltal különleges eljárásként elsőbbséget élvezhet az EK 226. cikkel szemben. [43] Fennelly főtanácsnok ezt alátámasztandó kifejtette, hogy az EK 228. cikk (2) bekezdése kifejezetten nem érinti az EK 227. cikk szerinti eljárást, nem tesz azonban ilyen kivételt az EK 226. cikk esetében. [44] Így a Bizottság diszkrecionális jogkörébe tartozik, hogy indít-e az EK 228. cikk (2) bekezdése szerinti eljárást, ehelyett azonban nem alkalmazhatja az EK 226. cikket.

39 – A 38. lábjegyzetben hivatkozott Star Fruit kontra Bizottság ügyben hozott ítélet és a 38. lábjegyzetben hivatkozott Sonito-ügyben hozott ítélet 6. pontja. Lásd már a 7/71. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 1971. december 14-én hozott ítélet (EBHT 1971., 1003. o.) 5. pontját is.

40 – A C-157/94. sz., Bizottság kontra Hollandia ügyben 1997. október 23-án hozott ítélet (EBHT 1997., I-5699. o.) 60. pontja; a C-158/94. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 1997. október 23-án hozott ítélet (EBHT 1997., I-5789. o.) 56. pontja és a C-159/94. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 1997. október 23-án hozott ítélet (EBHT 1997., I-5815. o.) 103. pontja, valamint a C-191/95. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 1998. szeptember 29-én hozott ítélet (EBHT 1998., I-5449. o.) 44. pontja.

41 – Az Elsőfokú Bíróság T-309/97. sz., Bavarian Lager kontra Bizottság ügyben 1999. október 14-én hozott ítéletének (EBHT 1999., II-3217. o.) 46. pontja és T-36/04. sz., API kontra Bizottság ügyben 2007. szeptember 12-én hozott ítéletének (EBHT 2007., II-3201. o.) 121. pontja. Ezzel kapcsolatban lásd a C-139/07. P. sz., Bizottság kontra Technische Glaswerke Ilmenau ügyben 2009. szeptember 8-án ismertetett indítványom (a Bíróság előtt folyamatban lévő ügy) 105–110. pontját is.

42 – Ebben az értelemben lásd az Elsőfokú Bíróság T-186/08. sz., LPN kontra Bizottság ügyben 2009. szeptember 7-én hozott végzésének (nem tették közzé, csak portugál és francia nyelven érhető el) 49. pontját.

43 – Lásd ilyen értelemben Fennelly főtanácsnok 36. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ügyben ismertetett indítványának 13. és azt követő pontját.

44 – A 36. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ügyben ismertetett főtanácsnoki indítvány 14. pontja.

68. Jóllehet a Bíróság az EK 228. cikk (2) bekezdésének beiktatását követően legalább egy alkalommal elfogadhatónak nyilvánított egy korábbi ítélet átültetésének elmaradása miatt az EK 226. cikk alapján benyújtott keresetet, [45] az EK 228. cikk (2) bekezdése szerinti kereset azonban ebben az esetben feltehetően már csak azért is elfogadhatatlan lett volna, mert a Bizottság a pert megelőző eljárást e rendelkezés beiktatása előtt folytatta le. [46]

69. Fontosabb, hogy a Bizottság az irányelvek átültetésének teljes hiányát rendszeresen a kötelezettségszegés megállapítása iránti első eljárásban teszi kifogás tárgyává, és ezt követően a kötelezettségszegés megállapítása iránt az EK 226. cikk alapján egy vagy akár több új eljárást indít az irányelvek nem teljes vagy helytelen átültetése miatt. [47] Ezt a gyakorlatot eddig sem a Bíróság, sem a tagállamok nem kifogásolták.

70. E gyakorlat amellett szól, hogy az EK 228. cikk (2) bekezdésének az EK 226. cikkel szemben esetlegesen elfoglalt különleges helyzetét azokra a keresetekre korlátozzuk, amelyek tárgya kifejezetten az EK 226. cikk alapján hozott első ítélet hiányos átültetése. Az ítéletek hiányos átültetésével járó egyéb kötelezettségszegések megállapítása iránti eljárásokat ellenben a korábbi ítéletek jogerejének határáig az EK 226. cikkre lehetne alapítani.

71. E megközelítés mellett szól a kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárásnak a Bizottság diszkrecionális jogkörét annak megindítása és lefolytatása tekintetében megalapozó természete is. Elsődlegesen a Bizottság feladata annak megítélése, hogy a szerződésekkel való összhang leginkább miként biztosítható. Ennek során különösen a tagállamokkal való jóhiszemű együttműködés elvéhez igazodhat, még ha ez nem is akadályozza meg abban, hogy a jogérvényesítés meghatározott módszerei közül válasszon. [48] Ha kétséges, hogy a korábbi ítéletet megsértették-e, célszerű lehet a vitát nem az EK 228. cikk (2) bekezdése szerinti szankciók közvetlen fenyegetése mellett elintézni, hanem először a kötelezettségszegés megállapítása iránti szokásos eljárás útját választani. Ez különösen igaz akkor, ha az átültetés hiányosságai alkalmasint abból fakadnak, hogy

45 – A C-334/94. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 1996. március 7-én hozott ítélet (EBHT 1996., I-1307. o.).

46 – Ezt veszi alapul a C-387/97. sz., Bizottság kontra Görögország ügyben 2000. július 4-én hozott ítélet (EBHT 2000., I-5047. o.) 42. pontja.

47 – Lásd például a C-195/97. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 1999. február 25-én hozott ítéletet (EBHT 1999., I-1169. o.) és a 10. lábjegyzetben hivatkozott 2001. november 8-án hozott ítéletet a nitrátokról szóló irányelvvel kapcsolatban, valamint a C-83/97. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 1997. december 11-én hozott ítéletet (EBHT 1997., I-7191. o.) és a C-98/03. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 2006. január 10-én hozott ítéletet (EBHT 2006., I-53. o.) a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelvvel (HL L 206., 7. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 102. o.) kapcsolatban.

48 – Lásd a C-562/07. sz., Bizottság kontra Spanyolország ügyben 2009. október 6-án hozott ítélet (EBHT 2009., I-9553. o.) 18. és azt követő pontját.

az érintett tagállam az átültetést szolgáló intézkedéseket a Bizottság unszolására különös sietséggel fogadta el.

72. Az EUMSZ 260. cikk (3) bekezdése – amelyet az eddigi EK 228. cikkhez toldottak hozzá – kiemeli a Bizottságot a közösségi jog kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárás útján történő végrehajtása terén megillető diszkrecionális jogkör súlyát. Az a jövőre nézve még azt is lehetővé teszi a Bizottság számára, hogy már az EUMSZ 258. cikk szerinti első eljárásban kérje egy átalányösszeg vagy kényszerítő bírság kiszabását az átültetésre elfogadott intézkedések bejelentésének elmaradása miatt. A Bíróság ezt a kényszerítő eszközt ellenben – az eddigi EK 228. cikk (2) bekezdése szerinti kényszerítő eszközöktől eltérően [49] – csak a Bizottság által meghatározott összeget meg nem haladó mértékben szabhatja ki. Ezért egyedül a Bizottságon múlik, hogy ebben a szakaszban még erőteljesebb nyomást gyakorol-e a tagállamokra a közösségi jog átültetésének siettetése céljából. Erre azonban nyilvánvalóan nem köteles.

73. Az EK 228. cikk (2) bekezdése szerinti kereset benyújtásának a Bizottság jelen kifogásai okán fennálló lehetősége tehát nem képezi akadályát az EK 226. cikk szerinti kereset benyújtásának. A kereset ezért teljes mértékben elfogadható.

49 – A 13. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ügyben hozott ítélet 90. és azt követő pontja.

B – *A megalapozottságról*

74. A Bizottság a keresetét négy jogalapra alapítja, amelyek tárgya a nitrátokról szóló irányelv 5. cikke szerinti cselekvési programok tartalma. Mielőtt ezeket részletesen megvizsgálnám, két előzetes megjegyzést kell tenni Luxemburg előadásával és a cselekvési programok jogalapjával kapcsolatban.

1. Luxemburg előadásáról

75. Luxemburg először a viszonválaszban vitatja a Bizottság jogalapjait. Az eljárási szabályzat 42. cikkének 2. §-a értelmében az eljárás további részében – vagyis az ellenkérelmet követően – semmilyen új jogalapot nem lehet felhozni, kivéve, ha az olyan jogi vagy ténybeli helyzetből származik, amely az eljárás során merült fel. [50]

50 – Lásd a C-471/98. sz., Bizottság kontra Belgium ügyben 2002. november 5-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-9681. o.) 41. és azt követő pontját.

76. A keresetlevélben foglalt jogalapok mindazonáltal Luxemburg előtt kezdettől fogva ismertek voltak. Luxemburg viszonválaszban foglalt kifogásai tehát elkéstek.

77. Ezért lényegében a kereset megalapozottságát fogom vizsgálni, és Luxemburg kifogásait másodlagosan csak arra az esetre tárgyalom, ha a Bíróság azok kapcsán mégis állást kívánna foglalni.

2. A cselekvési programok jogalapjairól

78. Az 1. cikk értelmében a nitrátokról szóló irányelv célja a mezőgazdasági forrásokból származó nitrátok által okozott vagy indukált vízszennyezés csökkentése, és a további ilyen vízszennyezés megelőzése.

79. Ebből a célból a tagállamok többek között olyan veszélyeztetett területeket jelölnek ki, amelyek nitráttal szennyeződhetnek a védelmi intézkedések elmulasztása esetén. A tagállamoknak e területek tekintetében az 5. cikk (1) bekezdése értelmében cselekvési programokat kell alkotniuk. Luxemburg a 3. cikk (5) bekezdésének megfelelően kijelentette, hogy e cselekvési programokat ezen irányelvvel összhangban teljes államterületén alkalmazza.

80. Amint az irányelv tizenegyedik preambulumbekezdéséből kiderül, az ilyen cselekvési programoknak intézkedéseket kell tartalmazniuk minden nitrogéntartalmú műtrágya talajon való alkalmazásának korlátozásáról és főként az állati szerves trágya alkalmazására vonatkozó specifikus korlátok felállításáról.

81. A nitrátokról szóló irányelv 5. cikke (4) bekezdésének a) és b) pontja értelmében a cselekvési programok a III. melléklet intézkedéseit és a helyes mezőgazdasági gyakorlatra vonatkozó szabályzat(ok)ban előírt intézkedéseket kötelezően tartalmazzák. A helyes gyakorlatra vonatkozó szabályzat(ok)nak a 4. cikk (1) bekezdésének a) pontja értelmében legalább a II. A. mellékletben említett tételeket kell tartalmaznia.

82. A nitrátokról szóló irányelv III. melléklete szerinti intézkedések és a helyes gyakorlatra vonatkozó szabályzat(ok) közötti viszonyt az 5. cikk (4) bekezdésének b) pontja szabályozza. Az utóbbiakat csak annyiban kell a cselekvési programokba felvenni, amennyiben azok helyébe nem a III. melléklet intézkedései léptek.

3. Az első jogalapról – kijuttatási időszakok

83. Az első jogalap a trágyakijuttatási eljárással és időszakokkal összefüggő három részből áll. A Bizottság szerint a releváns rendelkezéseket a II. A. melléklet 1. pontja és a III. melléklet 1. pontjának 1. alpontja tartalmazza.

84. A nitrátokról szóló irányelv II. A. mellékletének 1. pontja értelmében a helyes mezőgazdasági gyakorlat szabályzata(i)nak a trágya kijuttatására alkalmatlan időszakokat lefedő rendelkezéseket kell tartalmaznia, amennyiben relevánsak.

85. A III. melléklet 1. pontjának 1. alpontja értelmében a cselekvési programok magukban foglalnak az azon időszakokra vonatkozó intézkedéseket, amelyekben tiltott bizonyos trágyatípusok kijuttatása mezőgazdasági területekre. Ez a rendelkezés a II. A. melléklet 1. pontjának helyébe lép, és ezért az 5. cikk (4) bekezdésének b) pontja alapján egyedül releváns.

Az első jogalap első részéről

86. A Bizottság mindenekelőtt azt kifogásolja, hogy az azon időszakokra vonatkozó luxemburgi rendelkezések, amelyekben tiltott bizonyos trágyatípusok kijuttatása mezőgazdasági területekre, nem veszik figyelembe a műtrágyát.

87. A nitrátokról szóló irányelv 2. cikkének e) pontja értelmében trágya minden, a növényzet növekedésének fokozása céljából talajra juttatott nitrogén- vagy nitrogénvegyület tartalmú anyag. A 2. cikk f) pontja értelmében műtrágya bármely, ipari eljárással előállított trágya. A trágyára vonatkozó rendelkezések tehát a műtrágyára is vonatkoznak. [51]

88. A bizonyos időszakokban való kijuttatási tilalmak szükségessége tekintetében a Bíróság már a helyes gyakorlatnak a nitrátokról szóló irányelv II. A. mellékletének 1. pontja szerinti szabályzata(i) kapcsán megállapította, hogy erről olyan objektív kritériumok alapján kell dönteni, mint az egyes térségek földrajzi és éghajlati jellemzői. [52] Ennek a III. melléklet 1. pontjának 1. alpontjára is igaznak kell lennie, mivel e szabályozás célkitűzése megegyezik a helyes gyakorlat célkitűzésével.

89. Főszabály szerint abból kell kiindulni, hogy a trágyakijuttatási tilalom objektív

51 – Ugyanebben az értelemben lásd a C-322/00. sz., Bizottság kontra Hollandia ügyben 2003. október 2-án hozott ítélet (EBHT 2003., I-11267. o.) 133. és azt követő pontját.

52 – Az 51. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Hollandia ügyben hozott ítélet 136. pontja. Ezen túlmenően ezen ítélet 155. pontja: annak vizsgálata során, hogy az irányelv II. A. mellékletében felsorolt szempontok relevánsak-e, *csak* az egyes térségek természeti, földrajzi és éghajlati jellemzőivel összefüggő objektív kritériumok vehetők figyelembe.

indokai a műtrágyára is érvényesek. Luxemburg a Bíróság előtti eljárásban e kérdés kapcsán nem adott elő érveket. Gazdasági okokból ugyan valószínűtlen, hogy a gazdák ezen időszakokban műtrágyát juttatnának ki. Miközben állati szerves trágya akkor is termelődik, ha a trágyázás értelmetlen, a műtrágyáért még fizetni is kellene. Ez azonban nem indokolja azt, hogy a műtrágyát a tilalmak megállapítása során ne vegyék figyelembe.[53] A jogbiztonság sokkal inkább annak rögzítését követeli meg, hogy a műtrágya kijuttatása is tilos ezekben az időszakokban.

90. Luxemburg tehát – mivel az azon időszakokra vonatkozó rendelkezések, amelyekben tiltott bizonyos trágyatípusok kijuttatása mezőgazdasági területekre, a műtrágyát nem veszik figyelembe – nem teljesítette a nitrátokról szóló irányelv 5. cikke (4) bekezdésének b) pontjából és III. melléklete 1. pontjának 1. alpontjából eredő kötelezettségeit.

Az első jogalap második részéről

91. Az első jogalap második részével a Bizottság azt kifogásolja, hogy az azon időszakokra vonatkozó luxemburgi rendelkezések, amelyekben tiltott bizonyos trágyatípusok kijuttatása mezőgazdasági területekre, a gyepterületekre nem vonatkoznak. A Bizottság helyesen adja elő, hogy a mezőgazdasági területek bizonyos fajtáira vonatkozó kivételek nincsenek kifejezetten előírva.

92. Mindazonáltal e tekintetben is az objektív kritériumok – különösen Luxemburg földrajzi és éghajlati jellemzői – a relevánsak. A Bizottság ugyan bemutatott olyan tanulmányokat, amelyek szerint a gyepterületek– a növényzettel nem borított területektől eltérően – Luxemburg földrajzi és éghajlati körülményei között ősszel és télen is felvesznek csekély mennyiségű nitrogént, a trágyázás tilalma azonban e tanulmányok szerint is szükséges. Ez az álláspont megfelel a Bíróság által Hollandia vonatkozásában tett megállapításoknak,[54] amely éghajlatának a nitrogénfelvételt ősszel és télen inkább elő kellene mozdítania, mint Luxemburg némileg magasabb fekvése által meghatározott éghajlatának.

93. Luxemburg elkésett kifogásai a Bizottság álláspontját nem cáfolták volna meg. Az állítás, amely szerint a gyepterület a Bizottság által feltételezettnél több nitrogént vesz fel, tudományos bizonyítékokra szorulna, amelyekről Luxemburg kifejezetten lemondott. A 80 kilogrammos megengedett legmagasabb hektáronkénti mennyiség mindenképpen erős túlzásnak tűnik még akkor is, ha

53 – Az 51. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Hollandia ügyben hozott ítélet 135. pontja.

54 – Az 51. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Hollandia ügyben hozott ítélet 137. pontja.

csekély mennyiségű nitrogéntartalmú trágyát használnának fel. A nitrátokról szóló irányelv III. mellékletének 2. pontja az év egészére 170 kg kijuttatását engedélyezi. E mennyiség majdnem felének a téli félévre történő engedélyezése azt feltételezné, hogy a növényzet ezen idő alatt majdnem akkora mennyiségű nitrogént használ fel, mint a nyári félévben.

94. Luxemburg ezért – mivel az azon időszakokra vonatkozó rendelkezések, amelyekben tiltott bizonyos trágyatípusok kijuttatása mezőgazdasági területekre, a gyepterületekre nem vonatkoznak – nem teljesítette a nitrátokról szóló irányelv 5. cikke (4) bekezdésének b) pontjából és III. melléklete 1. pontjának 1. alpontjából eredő kötelezettségeit.

Az első jogalap harmadik részéről

95. A Bizottság végezetül azt kifogásolja, hogy a 2000. évi nagyhercegi rendelet 7. cikke értelmében a hatáskörrel rendelkező miniszterek a valamely gazdaságot érintő rendkívüli éghajlati helyzetek vagy szokatlan események bekövetkezte esetén a tilalmi időszakok alóli kivételeket állapíthatnak meg. A Bizottság álláspontja szerint e kivételre vonatkozó szabályozást pontosabban kellene meghatározni.

96. A nitrátokról szóló irányelv nem ír elő a kijuttatási tilalmak alóli kivételeket. Kivételek ezért csak a tilalmak további pontosításaiként engedhetők meg.

97. A rendkívüli éghajlati helyzetek esetében lehetőség van ilyen pontosításra, mivel a kijuttatási tilalmat objektív éghajlati kritériumok alapján kell kialakítani. Számszerű időjárási adatok alapján általánosított tilalmi időszakok esetén például elképzelhető lehet, hogy a trágya korábban kijuttatható, ha a vegetatív ciklus valamelyik évben különösen korán kezdődik. E kivételeket alátámasztó objektív kritériumokat mindazonáltal pontosan meg kellene határozni, mivel csak így biztosítható, hogy a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező szervek tiszteletben tartják a nitrátokról szóló irányelv kereteit.

98. A különleges üzemi helyzeteken alapuló kivételeket ellenben a nitrátokról szóló irányelvben semmi sem támasztja alá. Azok ezért mindenképpen elfogadhatatlanok.

99. Luxemburg ebben az esetben sem érhetett volna célt elkésett kifogásaival. Különösen nem lehet releváns az, hogy a Bizottságnak a kivételek megfogalmazására vonatkozó javaslata a létező rendelkezéseknél megfelelőbben ültetné-e át a nitrátokról szóló irányelvet. Sokkal inkább csak az a releváns, hogy

a kivételek hatályos szabályozása összeegyeztethető-e az irányelvvel. Éppily kevésbé elegendő, hogy Luxemburgban csak a hatáskörrel rendelkező miniszterek engedélyezhetnek kivételt. E szervek minden bizonnyal kiválóan felkészültek, az egyszerű gyakorlatot azonban – amely, jellegénél fogva, a közigazgatás tetszése szerint módosítható, és nem is kellően nyilvános – nem lehet a Szerződésben foglalt kötelezettségek érvényes végrehajtásának tekinteni. [55] Ezenfelül a nitrátokról szóló irányelv tekintetében – amely a környezetvédelmi jog területén összetett és technikai szabályokat állít fel – a tagállamoknak különösen ügyelniük kell arra, hogy az irányelv átültetésének biztosítását célzó jogszabályaik egyértelműek és pontosak legyenek. [56]

100. A kivételeknek a 2000. évi nagyhercegi rendelet 7. cikkében foglalt szabályozása ezért nem egyeztethető össze a nitrátokról szóló irányelv 5. cikke (4) bekezdésének b) pontjával és III. melléklete 1. pontjának 1. alpontjával.

55 – A 102/79. sz., Bizottság kontra Belgium ügyben 1980. május 6-án hozott ítélet (EBHT 1980., 1473. o.) 11. pontja; a C-296/01. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 2003. november 20-án hozott ítélet (EBHT 2003., I-13909. o.) 54. pontja; a C-507/04. sz., Bizottság kontra Ausztria ügyben 2007. július 12-én hozott ítélet (EBHT 2007., I-5939. o.) 162. pontja és a C-465/05. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 2007. december 13-án hozott ítélet (EBHT 2007., I-11091. o.) 65. pontja.

56 – A 92/43 irányelvvel kapcsolatban ilyen értelemben a C-6/04. sz., Bizottság kontra Egyesült Királyság ügyben 2005. október 20-án hozott ítélet (EBHT 2005., I-9017. o.) 26. pontja.

4. A második jogalapról – szervestrágyatároló-kapacitás

101. A második jogalappal a Bizottság azt kifogásolja, hogy a 2000. évi nagyhercegi rendelet 8. cikke értelmében csak az új és modern létesítményeknek kell a trágyalé tárolásához elegendő kapacitással rendelkezniük. A változatlanul fennálló létesítményekre e kötelezettség nem vonatkozik.

102. A nitrátokról szóló irányelv II. A. mellékletének 5. pontja értelmében a helyes gyakorlat szabályzata(i)nak a szervestrágya tároló tartályok kapacitását és kialakítását lefedő rendelkezéseket kell tartalmaznia, amennyiben relevánsak, beleértve az annak megakadályozására tett intézkedéseket, hogy a szervestrágyát és a tárolt növényi anyagokból (pl. silótakarmány) származó szennyvizet tartalmazó folyadékok bevezetés vagy beszivárgás által a felszín alatti vízbe és felszíni vízbe kerülve vízszennyezést idézzenek elő.

103. A III. melléklet 1. pontjának 2. alpontja értelmében a cselekvési programok magukban foglalnak a szervestrágya-tároló tartályok kapacitására vonatkozó intézkedéseket. Ennek nagyobbnak kell lenni a leghosszabb tiltott kijuttatási időszak megkövetelte tárolókapacitásnál, kivéve ahol az arra hatáskörrel rendelkező hatóság felé bizonyítható, hogy bármekkora az aktuális tárolókapacitást meghaladó állati trágya mennyisége, az a környezetre ártalmatlan módon kerül ártalmatlanításra.

104. A helyes gyakorlattal szemben a tároló tartályok kialakítását illetően támasztott követelmények a III. melléklet kiegészítéseként alkalmazandók. Az e kifogás körében nem vitatott tárolókapacitás tekintetében ellenben kizárólag a III. melléklet 1. pontjának 2. alpontja az irányadó.

105. A nitrátokról szóló irányelv 2. cikkének g) pontja értelmében a szervestrágya fogalma az állatállomány mindenféle ürülékét és így a trágyalét is felöleli. Ezért elegendő tárolókapacitásnak kell rendelkezésre állnia a trágyalé tárolására.

106. A már fennálló, nem modernizált létesítményekre vonatkozó kivételeket a nitrátokról szóló irányelv nem ír elő. Az egyedül megengedhető kivétel a nem tárolható szervestrágya környezetre ártalmatlan módon történő ártalmatlanításának bizonyítása. [57] A nagyhercegi rendelet 8. cikke azonban ilyen feltételt nem tartalmaz.

107. Luxemburg – elkésve előadott – álláspontjával ellentétben nem is lenne indokolható a fennálló létesítmények kímélete. Ugyanis ha ezek nem rendelkeznek elegendő tárolókapacitással, és a környezetre ártalmatlan módon történő ártalmatlanítást sem tudják biztosítani, akkor arra kényszerülnek, hogy a keletkező szerves trágyát alkalmatlan időben juttassák ki. Ezzel szükségszerűen terhelnék a környezetet, aminek elkerülésére a nitrátokról szóló irányelv törekszik.

108. A Bíróság egyébként már megállapította, hogy a nitrátokról szóló irányelv által támasztott követelmények és így az elegendő tárolókapacitásra vonatkozó rendelkezések is összeegyeztethetők az arányosság elvével, a szennyező fizet elvével és a tulajdonhoz való joggal. [58]

109. A 2000. évi nagyhercegi rendelet 8. cikke ezért nem egyeztethető össze a nitrátokról szóló irányelv 5. cikke (4) bekezdésének b) pontjával és III. melléklete 1. pontjának 2. alpontjával.

5. A harmadik jogalapról – a műtrágya lejtős területre való kijuttatása

110. A harmadik jogalappal a Bizottság – nem vitatottan – azt kifogásolja, hogy a trágya lejtős területre való kijuttatását a 2000. évi nagyhercegi rendelet 6. cikke A. szakaszának 6. pontjában szabályozó luxemburgi rendelkezések a műtrágyára nem vonatkoznak.

57 – Az 51. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Hollandia ügyben hozott ítélet 47. pontja.

58 – A C-293/97. sz., Standley és társai ügyben 1999. április 29-én hozott ítélet (EBHT 1999., I-2603. o.) 46–57. pontja.

111. A nitrátokról szóló irányelv II. A. mellékletének 2. pontja értelmében a helyes gyakorlat szabályzata(i)nak a trágya meredek lejtésű mezőgazdasági területre való kijuttatását lefedő rendelkezéseket kell tartalmaznia, amennyiben relevánsak. Az ilyenfajta szabályozás különösen Luxemburg esetében szükséges. [59] A műtrágyára vonatkozó kivétel nincs előírva. [60]

112. Luxemburg ezért – mivel nem fogadott el a műtrágya meredek lejtésű területre való kijuttatására vonatkozó rendelkezéseket – nem teljesítette a nitrátokról szóló irányelv 5. cikke (4) bekezdésének a) pontjából és II. A. mellékletének 2. pontjából eredő kötelezettségeit.

6. A negyedik jogalapról – trágyázási technikák

113. A negyedik jogalappal a Bizottság azt kifogásolja, hogy Luxemburg nem fogadott el a trágyázási technikákra vonatkozó rendelkezéseket, különösen az egyenletes és hatékony kijuttatás tekintetében.

114. A nitrátokról szóló irányelv II. A. mellékletének 6. pontja előírja, hogy a helyes gyakorlat szabályzata(i)nak a termőföldön történő alkalmazás eljárásait lefedő rendelkezéseket kell tartalmaznia, amennyiben relevánsak, beleértve mind a műtrágya, mind az állati trágya szétterítésének azt a gyakoriságát és egyenletességét, amely biztosítja a vízbe kerülő tápanyagveszteség elfogadható szinten tartását.

115. Mivel e szabályok Luxemburgban hiányoznak, e rendelkezés megsértését kell megállapítani.

116. Luxemburg elkésett előadása e megállapításon mit sem változtatott volna. Az, hogy a trágyázási technikákra vonatkozó rendelkezések a luxemburgi mezőgazdaság műszaki fejlettségére tekintettel szükségesnek tűnnek-e vagy sem, nem változtat az irányelv szabályszerű és maradéktalan átültetésének kötelezettségén.

**V – Költségek**

117. Az eljárási szabályzat 69. cikkének 2. §-a alapján a Bíróság a pervesztes felet – tehát Luxemburgot – kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte.

59 – A 3. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Luxemburg ügyben hozott ítélet 33. pontja.

60 – Az 51. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Hollandia ügyben hozott ítélet 134. pontja.

## VI – Végkövetkeztetések

118. Mindezek alapján azt javaslom, hogy a Bíróság a következőképpen határozzon:

„1. A Luxemburgi Nagyhercegség – mivel nem tett meg mindent annak érdekében, hogy az irányelv II. A. mellékletének 2. és 6. pontjával, valamint III. melléklete 1. pontjának 1. és 2. alpontjával összefüggésben értelmezett 5. cikkének (4) bekezdését teljesítse – nem teljesítette a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló, 1991. december 12-i 91/676/EGK tanácsi irányelvből eredő kötelezettségeit.

2. Luxemburg viseli az eljárás költségeit.”